

**VLADA CRNE GORE
DRŽAVNI ARHIV**

IZVJEŠTAJ O RADU
za
2018. godinu

CETINJE, februar 2019.

Državni arhiv je, organizovan kao samostalni organ državne uprave za vršenje arhivske djelatnosti na području Crne Gore, a pripada grupi *zavodi*. Zadaci Državnog arhiva proizilaze iz odredbi Zakona o arhivskoj djelatnosti, podzakonskih akata donešenih na osnovu njega, zahtjeva državnih organa i korisnika arhivske građe, sporazuma i protokola o saradnji zaključenih sa pojedinim arhivima, akata Međunarodnog arhivskog savjeta, i dr. Ti zadaci su definisani dugoročnim programskim opredjeljenjima i godišnjim programima rada.

U izvještajnom periodu, aktivnosti Državnog arhiva u cjelini i njegovih unutrašnjih organizacionih jedinica, odvijale su se uglavnom u okviru planom predviđenih, a bile su usmjerene u nekoliko osnovnih pravaca djelovanja:

- poboljšanje uslova i kvaliteta rada,
- realizacija redovnih zadataka i obaveza iz arhivske djelatnosti,
- izdavačka djelatnost,
- saradnja sa državnim organima i drugim subjektima,
- saradnja sa međunarodnim arhivskim savjetom i pojedinim državnim arhivima i druge aktivnosti

Državni arhiv vrši djelatnost na teritoriji čitave Crne Gore, te ima svoje organizacione jedinice u gotovo svim opštinama, sa površinom poslovnog prostora cca 6.052m². Od toga je 3.698m² prostor za smještaj arhivske građe, 1.415m² kancelarijski prostor, a preostalih 939m² se odnosi na konzervatorsku radionicu, čitaonice, izložbeni prostor i ostalo. U vlasništvu Arhiva tj. države je 4.140m² ili 68%. Bez obzira na iznijete podatke o kvadraturi poslovnog prostora, moramo konstatovati da veličina i kvalitet prostora koji se koristi ne zadovoljavaju potrebe. Problem je toliko složeniji i urgentniji što postoji potreba za stalnim preuzimanjem arhivske građe od niza stvaralaca koja je već prispjela i pripremljena, a za njen smještaj je preostalo još vrlo malo mogućnosti, dok u nekim odsjecima takva mogućnost i ne postoji. To je problem koji iz godine u godinu biva sve izraženiji tako da je u nekim slučajevima već dovedeno u pitanje izvršavanje osnovne djelatnosti Arhiva. U skladu sa mogućnostima a u cilju poboljšanja uslova rada, činjeni su i u ovoj godini napori.

Problem nedostatka prostora najizraženiji je na Cetinju, gdje se čuva najznačajnija arhivska građa. Trenutno prostorne mogućnosti zahtijevaju štedljivo raspolaganje arhivskim prostorom, a kao posledica toga je nemogućnost preuzimanje nove građe kojoj su dospjeli svi rokovi za preuzimanje. Ključnu ulogu u rješavanju ovog pitanja imala bi planirana dogradnja Arhiva. Usled nedostatka arhivskog prostora, 1985. godine izvršena je adaptacija zgrade Državnog arhiva. Nakon 30-tak godina pokazalo se da ni to nije dovoljno, jer obim građe za preuzimanje prevazilazi kapacitete Arhiva. Kako bi se prevazišao problem došlo se na ideju da se otkupi objekat u susjedstvu Arhiva (kuća Vukmanovića) na čijem placu bi se mogla izvršiti dogradnja Državnog arhiva. U međuvremenu je Vlada CG obezbijedila sredstva za kupovinu kuće i sada je Arhiv vlasnik kuće. Urađeno je idejno rješenje dogradnje Arhiva sa naknadnih cca 1000m² prostora. Nakon toga je urađen i glavni projekat dogradnje Arhiva. Tom dogradnjom Arhiv bi dobio 1000m² novog prostora, i cijeneći dosadašnju dinamiku prikupljanja građe od njenih stvaralaca, bio bi obezbijeden prostor za narednih 20 godina. S' obzirom da je postojao problem prolaza do susjednog objekta u vlasništvu Mitropolije Crnogorsko Primorske, postignut je dogovor sa Mitropolijom o koridoru između dva objekta i kroz projekat su ispoštovana prava u potpunosti. U ovom trenutku ne možemo definisati zajedničke stavove SO Cetinje i Državnog arhiva, ali s

obzirom da se radi o objektu od državnog interesa i da svi radimo na zadatku ljepšeg boljeg i prosperitetnijeg Cetinje a time i Državnog arhiva, nadamo se da ćemo zajednički naći rješenje. Shodno inicijativi za dostavljanje predloga projekta od značaja za razvoj Prijestonice iz oblasti djelovanja Državnog arhiva CG, dostavili smo Prijestonici naš predlog za dogradnju Arhiva. Smatramo da bi trebalo uskladiti DUP i UP Staro jezgro tj. predviđena drugačija urbanistička rješenja sa rješenjima koja su svojevremeno bila dogovorena i kojim je trebalo da se omogući dogradnja predviđena idejnim i izvođačkim projektom.

S' obzirom da to još uvijek nije postignuto to ostaje kao problem koji treba da se rješava u narednoj godini.

Nedostatak prostora i neodgovarajući kvalitet istog je izražen i u ostalim gradovima pa su u cilju rješavanja, ili makar ublažavanja problema, i u ovoj godini preduzete određene aktivnosti.

Zbog neadekvatnih uslova u prostorijama Arhivskog odsjeka Mojkovac (vlaga, opasnost od ponovnog prodora vode u prostoru) bili smo prinuđeni da građu iz tog odsjeka izmjestimo u Arhivski odsjek Kolašin.

U Arhivskom odsjeku Berane, zgradi koja je u vlasništvu Države Crne Gore, uslovi za rad tog odsjeka su na granici zadovoljavajućeg usled loše krovne konstrukcije koja zahtijeva kompletnu rekonstrukciju. Državni arhiv raspolaže sa nedovoljnim sredstvima na poziciji za održavanje građevinskih objekata naročito kada se ima u vidu da se ta sredstva odnose na održavanje 8 objekata u vlasništvu Države CG i 12 objekata u vlasništvu opština i centara za kulturu koji ne održavaju svoje objekte. U Januaru 2018 Državni arhiv CG obarcao se Upravi za imovinu, sa zahtjevom za obezbjeđivanje finansijskih sredstava u okviru njihovog budžeta tj. stavke koja se odnosi na investiciono održavanje objekata u vlasništvu države, ali je zahtjev nije prepoznat kao prioritet. I dalje ostaje neriješen problem proširivanja prostora za rad arhivskih odsjeka u Bijelom Polju i Plevljima pa se nadamo da ćemo u tekućoj godini uz pomoć lokalnih samouprava u tim opštinama naći adekvatno rješenje. Osim postojećeg problema u ova dva Odsjeka, neriješen je problem Pljevaljskog odsjeka koji je nastao nakon požara u RTV Pljevlja.

Zanemarujući uslove rada Državni arhiv je uspio sačuvati cjelokupnu arhivsku građu koja se nalazi u njegovom posjedu, zahvaljujući u prvom redu njegovim radnicima.

Vodeći računa o uslovima rada arhivista i prostoru za smještaj arhivske građe urađene su rekonstrukcije na nekoliko odbjekata: Izvedeni su zanatski radovi (molerskofarbarski, građevinski i izolaterski) u zgradi Državnog arhiva Cetinje kojim su poboljšani uslovi rada zaposlenih. Takođe su na zgradi urađeni radovi na poboljšanju izgleda fasade (skidanje grafita). Izvršena je nabavka opreme za enterijer . U zgradi Arhivskog odsjeka Budva takođe su urađeni radovi na defektaži. Pored navedenog i u drugim odsjecima izvršeno je otklanjanje kvarova na elektroinstalacionim i kanalizacionim sistemimama.

Imajući u vidu zakonske obaveze po pitanju preventivne zaštite arhivske građe kao i upošljenih i korisnika koji dolaze u kontakt sa njom, u toku 2018 godine urađena je dva puta dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija u svim prostorijama u kojima je smještena arhivska građa. Izvršena je redovna kontrola i servis protivpožarnih aparata u svim arhivskim odsjecima i javljača požara u objektu na Cetinju.

Nedostatak odgovarajućih tehničkih sredstava za zaštitu arhivske građe je problem koji nameće potrebu stalnog angažovanja na njegovom rješavanju, te su u tom pravcu preduzete aktivnosti u okviru raspoloživih mogućnosti. Za potrebe Odjeljenja za tehničku zaštitu arhivske građe nabavljena su dva stola za konzervaciju i restauraciju oštećenih dokumenata i stalak za

sušenje papira. Izvršena je nabavka arhivskih polica za Arhivski odsjek Ulcinj, Cetinje i Bijelo Polje. Nabavljeno je više računara. Izvršena je nabavka određene količine kancelarijskog namještaja. Po ustaljenoj praksi i ove godine je izvršena nabavka veće količine arhivskih kutija i specijalnog japanskog papira i drugih materijala za posebne namjene za potrebe Odjeljenja za konzervaciju i restauraciju arhivske građe.

Postojanje odgovarajućeg kadrovskeg potencijala je neophodan preduslov za uspješno organizovanje arhivske djelatnosti i brige o arhivskoj građi, u najširem smislu. S toga se ovom pitanju mora poklanjati značajna pažnja. Arhiv je na početku godine imao 152, što je čak 26 manje u odnosu na broj predviđen Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Arhiva. S' obzirom da Arhiv ne upošljava dovoljan broj izvršioaca za redovno obavljanje djelatnosti, u ovoj godini je, tražena saglasnost za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta. Nedavno je dobijena saglasnost za popunjavanje dva mjesta, i to jedno u Beranama i jedno u Budvi. Službenici su angažovani na poslovima sređivanje i obrada arhivske građe sa zvanjem samostalni savjetnik III. U Arhivskom odsjeku za **istoriju radničkog pokreta-Podgorica jedan službenik (sa zvanjem referent) je ispunio uslov za odlazak u penziju**. Kao posledica nepopunjenosti radnih mjesta predviđenih Pravilnikom o sistematizaciji u Državnom arhivu javila se potreba za angažovanja lica po ugovoru kako bi se prevazišao problem zaostajanja u sređivanju i zaštiti arhivske građe.

U cilju sticanja novih saznanja u prevazilaženju teškoća sa kojima se današnja arhivska struka susrijeće, ispravnog postupanja sa arhivskom građom, organizuje se osposobljavanje i stručno usavršavanje za zaposlene u arhivu i kod stvaralaca. Organizovane su stručne konsultacije i više sasatanaka sa službenicima arhiva. Obavljen je veći broj posjeta pojedinim odsjecima i organizovani sastanci na pojedina stručna pitanja. Troje arhivista iz Državnog arhiva pohađala su prestižnu školu u Trstu u organizaciji Međunarodnog instituta za arhivske nauke Trst i Maribor a pod pokroviteljstvom Centralnoevropske inicijative (CEI). Tema rada je bila "Privatni arhivi: Pitanje zaštite i pristupa" i "Opšta uredba o zaštiti podataka o ličnosti".

Državni arhiv Crne Gore posjeduje 1275 arhivskih fondova što čini ukupno oko 10 500 metara dužnih arhivske građe. Struktura ove arhivske građe je slijedeća: 545 fonda ili nešto preko 4200 metara građe se odnosi na državne organe i organizacije, a 730 fondova ili oko 6000 metara građe se odnosi na lokalne organe i organizacije. Pored toga Arhiv posjeduje još i 117 ličnih ili porodičnih fondova sa oko 50 metara građe, kao i 140 zbirki sa oko 220 metara građe. U bibliotekama Državnog arhiva se nalazi preko 50.000 bibliotečkih jedinica. Za opis stvaralaca arhivske građe i arhivskih fondova, striktno se primjenjuju međunarodni standardi i norme, što je stupanjem na snagu novog Zakona o arhivskoj djelatnosti, propisano i kao zakonska obaveza.

Kroz saradnju sa drugim subjektima, prije svega arhivima, rađeno je na pribavljanju informacije o arhivskoj građi ili i same građe koja je od značaja za Crnu Goru.

Arhivska građa i literature koja se čuva u Arhivu, bila je dostupna i koristio je veliki broj korisnika. Najveći broj korisnika tražio je i koristio arhivsku građu u dokazne svrhe, radi ostvarivanja određenih imovinskih i drugih prava, a naročito po osnovu povraćaja oduzetih imovinskih prava i obeštećenja.

U planovima i aktivnostima Državnog arhiva značajno mjesto ima objavljivanje i izlaganje arhivske građe, organizovanje prigodnih manifestacija ili učešće u onim koje iniciraju ili organizuju drugi. Jačanje kadrovske strukture omogućilo je da Arhiv brže i sigurnije obavlja zakonom predviđene obaveze, te da posveti veću pažnju izdavačkoj djelatnosti. U tom pogledu bilo je od izuzetnog značaja izdavanje edicija:

1. Žana Tasan - Profesor Mihailo Bukvić kao narodni poslanik 1909-1914 knjiga II
2. Ana Pejović i Rajka Knežević - Crnogorski i hercegovački vojnici poginuli za vjeru i otačstvo u ratu za vrijeme od 1875-1880
3. Arhivski zapisi 2017 knjiga I i II
4. Srđan Martinović; A. Berkuljan - Crnogorski vojni sanitet
5. Bojović Dragoslav; Jadranka Selhanović - Crna Gora u NOR-u, okružni komitet KPJ knjiga II

Pripremljena je za štampu i izdavanje Monografija Državnog arhiva CG. Štampanje Monografije je planirano u narednoj godini usled nedostatka sredstava

Radovi na ovim projektima, prema mišljenjima kritike, svrstali su Državni arhiv među značajne kulturne i naučne institucije Crne Gore.

Organizovano je više promocija ranijih izdanja na Cetinju u Podgorici i u Nikšiću .

Arhiv je sa svojim izdanjima učestvovao na sajmu knjiga u Podgorici a posredstvom upravo toga sajma, predstavljena su sva naša izdanja i bila dostupna čitaocima po sajamskim cijenama.

U okviru realizacije projekata iz programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, a po osnovu zaključenih ugovora sa Ministarstvom kulture u toku 2018 realizovano je sljedeće:

Projekat konzervacija i restauracija oštećenih dokumenata fonda Vojnička škola. Nacrt projekta je na usvajanje kod Uprave za zaštitu kulturnih dobara;

Projekat konzervacija fonda PUMA (Političko-upravni mletački arhiv) CG DA 2HNO PUMA 1687-1797. Nakon usvojenog projekta od strane Uprave za zaštitu kulturnih dobara CG, predat je na rad Centru za konzervaciju i arheologiju CG

Konzervacija ličnog fonda Anastas Bocarić Cgda2 BudLIBOTS 1864-1944. Nakon usvojenog projekta od strane Uprave za zaštitu kulturnih dobara CG, predat je na rad Centru za konzervaciju i arheologiju CG.

Projekat sanacija eksterijera objekta državnog arhiva – Arhivski odsjek Kotor. Nacrt projekta urađen od strane Centra za konzervaciju i arheologiju CG predat je Upravi za zaštitu kulturnih dobara CG.

Projekat tehničko tehnološko osavremenjivanje naučno-informativnih sredstava u Istorijskom arhivu Kotor neće se realizovati.

U ovoj godini priređeno je više izložbi obuhvaćenih programom zaštite i očuvanja kulturnih dobara:

- Izložba dokumenata „Prvi svjetski rat – Život u okupiranom Cetinju ” autori Zorica Plamenac i Aleksandar Berkuljan. Mjesto održavanja Nacionalna biblioteka Đurđe Crnojević Cetinje.
- Internet izložba "Manastir Brčeli II dio", rad arhivskog odsjeka Bar
- Fotodokumentarna izložba pod nazivom "Carinarnice II reda Bar- dokumentacija za dvovlasne prolaznice 1928" rad Arhivskog odsjeka Ulcinj
- Izložba "Crna Gora u dokumentima IAK" (stalna postavka) rad Arhivskog odsjeka IAK.

Izložbe su medijski praćene od strane televizijskih i radio stanica, kao i internet portala.

Organizovanje manifestacije pod nazivom „**Nedelja arhiva**“ realizovan je u periodu od 04.06.2018 do 08.06.2018. godine. U okviru projekta organizovano je preko 60 aktivnosti, među kojima su: izložbe dokumenata; razna predavanja; posjete Arhivima od strane polaznika predškolskog uzrasta, učenika i studenata; posjete školama; održavanje časova istorije; distribuiranje propagandnih materijala; postavljanje i lijepljenje plakata; gostovanje na radiju. Gradovi u kojima je obilježena Nedelja arhiva su: Andrijevića, Cetinje, Pljevlja, Kolašin, Berane, Podgorica, Bar, Budva, Danilovgrad, Nikšić, Bijelo Polje, Kotor, Ulcinj, Herceg-Novi. U sklopu manifestacije „**Nedelja arhiva**“ obilježen je i Međunarodni dan arhiva koji se takođe obilježava u svim svjetskim arhivima.

Manifestaciju je propratilo nekoliko medijskih kuća: RTV CG, RTV Pljevlja, RTV Budva, TV Nikšić, TV Teuta, Radio Rožaje, Radio Bar, RTV Ulcinj, Radio Elita; Pljevaljske novine, dnevni list Vijesti, dnevni list Dan.

Radi bolje prezentacije rada Državnog arhiva Crne Gore poboljšan je web dizajn i povećan broj opcija web sajta DACG. U 2018. godini izmijenjena je baza sajta državnog arhiva čime je omogućena dinamička internet prezentacija koja omogućava lako i brzo ažuriranje podataka i jednostavniju prezentaciju.

Shodno dopisu Ministarstva javne uprave u 2018. godini izvršene su izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji u cilju optimizacije i racionalizacije radnih mjesta u javnoj upravi i što efikasnije i svrsishodnije popune radnih mjesta, kako bi u što većem obimu i kvalitetnije zaposleni ostvarili planirane zadatke. Novim Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta ukinuto je 18 radnih mjesta tako da je broj sistematizovanih radnih mjesta umjesto dosadašnjih 178 sada 160. U toku godine pripremljeno je više dokumenata: Program rada, Izvještaj o radu, Zahtjev za budžet, Vodič za pristup informacijama u DACG, projekti koji su kandidovani za sufinansiranje iz Programa zaštite kulturnih dobara, redovni izvještaji o realizaciji kapitalne izgradnje i drugim aktivnostima. Planirano je i uspješno realizovano niz mjera u cilju štednje i smanjena materijalnih troškova, što već daje pozitivne rezultate.

Ostvarena je uspješna saradnja na unutrašnjem i međunarodnom planu.

- U zemlji je ostvarena saradnja sa:

Ministarstvom kulture, Nacionalnom bibliotekom, Centrom za konzervaciju i arheologiju CG, Upravom za kulturna dobra CG, Narodnim muzejom, velikim brojem škola i fakulteta, centrima za kulturu, lokalnim muzejima i bibliotekama, opštinama i dr. Državni arhiv učestvuje u projektu objavljivanja zajedničkog mjesečnog kulturnog vodiča – repertoara, koji sprovodi Turistička organizacija Prijestonice Cetinje. Pored toga u proteklom periodu saradivalo se i sa Maticom crnogorskom, Centrom za kulturu Nikšić i Kolašin, Fondom za obeštećenje Crne Gore i fakultetskim jedinicama Univerziteta Crne Gore.

- Na međunarodnom planu ostvarena je saradnja sa:

Međunarodnim arhivskim savjetom (ICA): u cilju usvajanja novih arhivističkih standarda i unapređenja arhivističke prakse.

Forumom slovenskih kultura (FCK). Na planu međunarodne saradnje su u toku 2018. godine realizovane različite aktivnosti. U saradnji sa Forumom slovenskih kultura radilo se na organizovanju zajedničke izložbe pod nazivom “Žene u Velikom ratu”, održanoj u Savjetu Evrope u Strazburu.

ICARUS: Državni arhiv ostvaruje aktivnu međunarodnu saradnju sa ICARUS-om (Međunarodni centar za Arhivska istraživanja), radi održavanja i širenja arhivske mreže među arhivima Evrope kao i prevazilaženja poteškoća u procesu digitalizacije.

U okviru programa „Evropska godine kulturne baštine“ organizovana je izložba dokumenata i fotografija “Cetinje u Prvom svjetskom ratu” i obilježen Međunarodni dan arhiva i Nedelja arhiva.

U sklopu saradnje sa institucijama sa područja Bosne i Hercegovine, urađena je izložba dokumenata i fotografija “Cetinje u Prvom svjetskom ratu”, predstavljena je na otvaranju Međunarodnog arhivističkog savjetovanje “Arhivska praksa 2018”, koje je održano u Arhivu Tuzlanskog Kantona, gdje je aktivno učešće na skupu u izlaganju naučno-istraživačkog rada uzeo predstavnik Državnog arhiva Mr. Vukota Vukotić.

U svečanoj Sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu promovisana je knjiga “Crna Gora u defteru Dukadinskog sandžaka iz 1570. godine”, koja je nastala kao plod dugogodišnje međunarodne saradnje dviju institucije, Državnog arhiva Crne Gore i Orijentalnog instituta – Univerziteta u Sarajevu.

Saradnja sa Arhivističkim društvom Srbije i Istorijskim arhivom Užice odvijala se kroz aktivno učešće i predstavljanje rada predstavnika Državnog arhiva na naučno-istraživačkom skupu pod nazivom „Tara 2018“. Arhivisti Državnog arhiva CG g-đa Karolina Kapisoda i g-din Ivan Martinović predstavili su se radom pod nazivom “Organizacija arhivske službe u CG”.

Sa Republikom Poljskom, saradnja se razvijala kroz međusobne edukativne posjete. Predstavnicima Državnog arhiva posjetili su Centralni arhiv starih akata u Varšavi, dok su članovi Udruženja arhivista Ministarstva pravde Poljske posjetili Državni arhiv na Cetinje. Prilikom posjete direktora Državnog arhiva CG Centralnom arhivu starih akata Poljske započeti su pregovori oko ustupanja dijela fonda “Ministarstvo vojno CG” Državnom arhivu CG, koji se sada nalazi u Poljskoj.

Međunarodne posjete i sastanci sprovedeni su i sa predstavnicima Istorijskog arhiva Vatikana, Državnog arhiva u Napulju, Državnog arhiva u Trstu, Istorijskog arhiva Celje, Pokrajinskog arhiva Maribor, Pokrajinskog arhiva u Kopru, Mehmet Akif Ersoy Univerziteta u Turskoj, Hrvatskog državnog arhiva, Državnog arhiva u Splitu, Državnog arhiva Republike Makedonije, Arhiva Bosne i Hercegovine, Istorijskog arhiva Sarajevo, Arhiva Republike Srpske, Arhiva Jugoslavije, Arhiva Srbije, Istorijskog arhiva Požarevac, Agencije Državnog arhiva Republike Kosovo. Takođe je posredstvom Ministarstva kulture CG upriličen sastanak sa ministarkom kulture Albanije na kojem se između ostalog razmatrala mogućnost nastavka saradnje sa Arhivom Albanije.

Predstavnicima Državnog arhiva učestvovali su na regionalnim i međunarodnim arhivskim savjetovanjima, organizovanim u cilju razmjene teorijskih i praktičnih znanja i iskustava iz oblasti arhivske nauke. Kao rezultat protokola potpisanog između Ministarstva kulturnih dobara Republike Italije i Međunarodnog instituta za arhivske nauke Trst i Maribor, od oktobra 2005. godine u Trstu organizuje se konferencija povodom obilježavanja Međunarodnog dana arhiva. Na konferenciji, koja je održana 19. i 20. novembra profesionalci i naučnici iz oblasti arhivistike i informacionih tehnologija, susreli su se i raspravljali o temama: “Privatni arhivi:

Pitanje zaštite i pristupa” i “Opšta uredba o zaštiti podataka o ličnosti”. Izlagači su bili predstavnici istorijskog arhiva Evropske Unije, predstavnici arhiva SAD, Južne Afrike, Sultanata Oman, Italije, Slovenije, Španije, Finske, Ukrajine, Rusije, Rumunije, Češke, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Makedonije.

Predstavnici Državnog arhiva imali su priliku da osim prisustva konferenciji povodom obilježavanja 28. Međunarodnog dana arhiva, uzmu aktivno učešće u Jesenjoj školi arhivistike. Jesenja škola arhivistike tradicionalno se održava jednom godišnje, u organizaciji Međunarodnog instituta za arhivske nauke Trst i Maribor, uz saradnju Državnog arhiva u Trstu i Univerziteta u Mariboru, a pod pokroviteljstvom Centralnoevropske inicijative. U danima nakon obilježavanja Međunarodnog dana arhiva uslijedila su predavanja u okviru pomenute škole. Ukupno 25 polaznika iz arhiva Crne Gore, Hrvatske, Slovenije, Sultanata Oman, Italije, Rusije i Srbije, nastavilo je sa pohadjanjem koje je održano od 21. do 24. novembra Učesnici sun a taj način imali priliku probuditi znanja iz oblasti koje su predstavljene na samoj konferenciji.

Državni arhiv je i u ovoj godini ostvario dobru saradnju sa medijima: TV Crne Gore, Radio Crne Gore, TV Nikšić, Pobjeda, Dan, Vijesti, lokalne radio i televizijske stanice i dr.

Aktivnosti na realizaciji redovnih obaveza i zadataka iz arhivske djelatnosti koje se odnose na kontrolu, zaštitu, preuzimanje, smještaj, sređivanje, obradu i korišćenje arhivske građe od značaja za državu i jedinice lokalne samouprave, organizovane su i odvijale se u organizacionim jedinicama Državnog arhiva.

- U toku 2018 godine u dva sektora DACG arhivistički je sređeno 1724kutija, odnosno 172,4 d/m arhivske građe i 4487 fondovskih knjiga.
- U toku 2018.godine sačinjena su naučno obavještajna sredstva:
  - analitički inventar 1666 arhivskih kutija/predmeta
  - sumarni inventar 566 arhivskih kutija/predmeta
  - imenski registar 130arhivskih kutija/predmeta; **432 regista i 440 unutrašnjih lista**
- Iz domena Arhivskog odsjeka za sređivanje arhivske građe van arhiva posjećeno je 503 registratura i sačinjeno je 498 zapisnika
- U toku 2018 preuzeto je od 14 stvaraoca/držaoca 142,26 d/m arhivske građe i 151 fondovskih knjiga
- U toku 2018.godine data je saglasnost na 85 liste kategorija za registraturske građe, dok je dopuna lista kategorija urađeno u 20 registratura.
- Državni arhiv CG u toku 2018god. posjetilo je 3701korisnika i 1325istraživača.
- Za potrebe korisnika sačinjeno je 39468 kopija a ovjereno je 14645kopija
- Pristiglo je 4167 zahtjeva korisnika i 984zahtjeva istraživača.
- Izvršena je konzervacija i restauracija 194 lista i konzervirano je 215 listova;
- Pripremljeno za mikrofilmovanje 639 listova;
- Zakonom o budžetu za 2018.godinu Državni arhiv je dobio sredstva u iznosu od 2.100.726,64 € od čega je realizovano 1.949.988,54€.
- Državni arhiv je u toku 2018.godine ostvario sopstvene prihode u iznosu od 47.963,24eura
- Po ugovorima sa Ministratsvom kulture o finansiranju projekata iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2018.godinu Državnom arhivu su opredijeljena ali još nijesu uplaćena novčana sredstva u iznosu od 38.000,00€

REZIME:

Aktivnosti Državnog arhiva Crne Gore (u daljem tekstu: DACG), koji je samostalni organ državne uprave, osnovan za vršenje arhivske djelatnosti na području Crne Gore, u 2018. godini, bile su usmjerene u pravcu: poboljšanja uslova i kvaliteta rada, realizacije redovnih zadataka i obaveza iz arhivske i izdavačke djelatnosti, saradnje sa državnim organima i drugim subjektima, saradnje sa Međunarodnim arhivskim savjetom i državnim arhivima i dr.

Izdavačka djelatnost - DACG je, pored godišnje publikacije Arhivskih zapisa I i II, Objavio 4 publikacije:

1. Žana Tasan - Profesor Mihailo Bukvić kao narodni poslanik 1909-1914 knjiga II
2. Ana Pejović i Rajka Knežević - Crnogorski i hercegovački vojnici poginuli za vjeru i otačstvo u ratu za vrijeme od 1875-1880
3. Srđan Martinović; A. Berkuljan - Crnogorski vojni sanitet
4. Bojović Dragoslav; Jadranka Selhanović - Crna Gora u NOR-u, okružni komitet KPJ knjiga II

Prezentacija arhivske građe – U ovoj godini priređeno je više izložbi obuhvaćenih programom zaštite i očuvanja kulturnih dobara:

- Izložba dokumenata „Prvi svjetski rat – Život u okupiranom Cetinju ” autori Zorica Plamenac i Aleksandar Berkuljan. Mjesto održavanja Nacionalna biblioteka Đurđe Crnojević Cetinje.
- Internet izložba "Manastir Brčeli II dio", rad arhivskog odsjeka Bar
- Fotodokumentarna izložba pod nazivom "Carinarnice II reda Bar- dokumentacija za dvovlasne prolaznice 1928" rad Arhivskog odsjeka Ulcinj
- Izložba "Crna Gora u dokumentima IAK" (stalna postavka) rad Arhivskog odsjeka IAK.

Izložbe su medijski proračene od strane televizijskih i radio stanica, kao i internet portala.

Organizovana je manifestacije pod nazivom „**Nedelja arhiva**“ u periodu od 04.06.2018 do 08.06.2018. godine. U okviru projekta organizovano je preko 60 aktivnosti, među kojima su: izložbe dokumenata; razna predavanja; posjete Arhivima od strane polaznika predškolskog uzrasta, učenika i studenata; posjete školama; održavanje časova istorije; distribuiranje propagandnih materijala; postavljanje i lijepljenje plakata; gostovanje na radiju. Gradovi u kojima je obilježena Nedelja arhiva su: Andrijevića, Cetinje, Pljevlja, Kolašin, Berane, Podgorica, Bar, Budva, Danilovgrad, Nikšić, Bijelo Polje, Kotor, Ulcinj, Herceg-Novi. U sklopu manifestacije „**Nedelja arhiva**“ obilježen je i Međunarodni dan arhiva koji se takođe obilježava u svim svjetskim arhivima.

Manifestaciju je prpratilo nekoliko medijskih kuća: RTV CG, RTV Pljevlja, RTV Budva, TV Nikšić, TV Teuta, Radio Rožaje, Radio Bar, RTV Ulcinj, Radio Elita; Pljevaljske novine, dnevni list Vijesti, dnevni list Dan.

Međunarodna saradnja – Na međunarodnom planu ostvorena je saradnja sa:

Međunarodnim arhivskim savjetom (ICA): u cilju usvajanja novih arhivističkih standarda i unapređenja arhivističke prakse.

Forumom slovenskih kultura (FCK). U saradnji sa Forumom slovenskih kultura radilo se na organizovanju zajedničke izložbe pod nazivom “Žene u Velikom ratu”, održanoj u Savjetu Evrope u Strazburu.

ICARUS: Državni arhiv ostvaruje aktivnu međunarodnu saradnju sa ICARUS-om (Međunarodni centar za Arhivska istraživanja), radi održavanja i širenja arhivske mreže među arhivima Evrope kao i prevazilaženja poteškoća u procesu digitalizacije.

Sa Republikom Poljskom, saradnja se razvijala kroz međusobne edukativne posjete. Predstavnici Državnog arhiva posjetili su Centralni arhiv starih akata u Varšavi, dok su članovi Udruženja arhivista Ministarstva pravde Poljske posjetili Državni arhiv na Cetinje. Prilikom posjete direktora Državnog arhiva CG Centralnom arhivu starih akata Poljske započeti su pregovori oko ustupanja dijela fonda “Ministarstvo vojno CG” Državnom arhivu CG, koji se sada nalazi u Poljskoj.

U sklopu saradnje sa institucijama sa područja Bosne i Hercegovine, urađena je izložba dokumenata i fotografija “Cetinje u Prvom svjetskom ratu”, predstavljena je na otvaranju Međunarodnog arhivističkog savjetovanje “Arhivska praksa 2018”, koje je održano u Arhivu Tuzlanskog Kantona, gdje je aktivno učešće na skupu u izlaganju naučno-istraživačkog rada uzeo predstavnik Državnog arhiva Mr. Vukota Vukotić.

U svečanoj Sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu promovisana je knjiga “Crna Gora u defteru Dukadinskog sandžaka iz 1570. godine”, koja je nastala kao plod dugogodišnje međunarodne saradnje dviju institucije, Državnog arhiva Crne Gore i Orijentalnog instituta – Univerziteta u Sarajevu.

Saradnja sa Arhivističkim društvom Srbije i Istorijskim arhivom Užice odvijala se kroz aktivno učešće i predstavljanje rada predstavnika Državnog arhiva na naučno-istraživačkom skupu pod nazivom „Tara 2018“. Arhivisti Državnog arhiva CG g-đa Karolina Kapisoda i g-din Ivan Martinović predstavili su se radom pod nazivom “Organizacija arhivske službe u CG”.

Međunarodne posjete i sastanci sprovedeni su i sa predstavnicima Istorijskog arhiva Vatikana, Državnog arhiva u Napulju, Državnog arhiva u Trstu, Istorijskog arhiva Celje, Pokrajinskog arhiva Maribor, Pokrajinskog arhiva u Kopru, Mehmet Akif Ersoy Univerziteta u Turskoj, Hrvatskog državnog arhiva, Državnog arhiva u Splitu, Državnog arhiva Republike Makedonije, Arhiva Bosne i Hercegovine, Istorijskog arhiva Sarajevo, Arhiva Republike Srpske, Arhiva Jugoslavije, Arhiva Srbije, Istorijskog arhiva Požarevac, Agencije Državnog arhiva Republike Kosovo. Takođe je posredstvom Ministarstva kulture CG upriličen sastanak sa ministarkom kulture Albanije na kojem se između ostalog razmatrala mogućnost nastavka saradnje sa Arhivom Albanije.

Kadrovski kapaciteti – DACG ima 152 zaposlena lica, što je 26 manje u odnosu na broj predviđen Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Zbog specifičnosti djelatnosti, DACG u kontinuitetu organizuje stručno osposobljavanje zaposlenih, te su u 2018. godini tri službenika pohađala školu u Trstu u organizaciji Međunarodnog instituta za arhivsku nauku Trst i Maribor, a pod pokroviteljstvom Centralnoevropske inicijative (CEI). Tema rada je bila “Privatni arhivi: Pitanje zaštite i pristupa” i “Opšta uredba o zaštiti podataka o ličnosti”.

Shodno propisanim obavezama, DACG je započeo poslove na izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, u cilju racionalizacije radnih mjesta u državnoj upravi tj. što efikasnije i svrsishodnije popune radnih mjesta.

Prostorni kapaciteti - DACG vrši djelatnost na teritoriji države, te ima organizacione jedinice u gotovo svim opštinama, sa površinom poslovnog prostora cca 6.052m². Od toga je 3.698m² prostor za smještaj arhivske građe, 1.415m² kancelarijski prostor, a preostalih 939m² se odnosi na konzervatorsku radionicu, čitaonice, izložbeni prostor i ostalo. U vlasništvu DACG, tj. države je 4.140m² ili 68% od ukupnog prostora koji koristi navedeni organ državne uprave.

U cilju sanacije eksterijera objekta državnog arhiva – Arhivski odsjek Kotor urađen je nacrt projekta od strane Centra za konzervaciju i arheologiju CG sa Cetinja, predat je Upravi za zaštitu kulturnih dobara CG na saglasnost. Izvedeni su zanatski radovi (molerskofarbarski, građevinski, izolaterski) u zgradi Državnog arhiva Cetinje kojim su poboljšani uslovi rada zaposlenih. Takođe su na zgradi urađeni radovi na poboljšanju izgleda fasade (skidanje grafita).

U 2018. godini, za potrebe *Odjeljenja za tehničku zaštitu arhivske građe* nabavljena su dva stola za konzervaciju i restauraciju oštećenih dokumenata i stalak za sušenje papira. Izvršena je nabavka arhivskih polica za Arhivski odsjek Ulcinj, Cetinje i Bijelo Polje. Nabavljeno je više računara. Izvršena je nabavka određene količine kancelarijskog namještaja. Po ustaljenoj praksi i ove godine je izvršena nabavka veće količine arhivskih kutija i specijalnog japanskog papira i drugih materijala za posebne namjene za potrebe Odjeljenja za konzervaciju i restauraciju arhivske građe.

D I R E K T O R,

Tomanović Saša, dipl.pravnik